

N:o 7.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 18 februari 1890.
— — — — Andra Kammaren den 18 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, med förslag till lag angående upphäfvande af 5, 6 och 8 §§ samt ändrad lydelse af 7 § i 12 kap. ärfdabalken.

(Lagutskottets utlåtande n:o 7.)

Till Konungen.

I 5, 6 och 7 §§ af 12 kap. ärfdabalken meddelas föreskrifter om s. k. tagelott samt vissa andra, broder och den, som ärfver broders lott, tillkommande fördelar vid skifte af arffallen fast egendom på landet. Det kan icke förnekas, att dessa föreskrifter innefatta en — om ock i verkligheten föga betydande — afvikelse från den genom förordningen den 19 maj 1845 i vår lagstiftning införda grundsatsen om lika arfsrätt för man och qvinna. Ifrågavarande föreskrifter torde numera jemförelsevis sällan tillämpas; men tydligt är, att, om en sterbhusdelegare påkallar deras tillämpning, sådan icke kan, mot lagens uttryckliga stadgande, förvägras.

Lagkomitén och den äldre lagberedningen, hvilka ansågo rätten till tagelott böra upphöra, när en jemlik arfsrätt utan åtskilnad af kön stadgades, intogo i sina förslag till ärfdabalk angående grunderna för arfskifte bestämmelser, i hvilka någon tagelotts rätt icke förekom.

Skälet dertill, att vid den lika arfsrättens införande stadgandena i 5 och 6 §§ bibehöllos och ett tillägg till 7 § gjordes, torde icke vara att söka i någon obenägenhet hos lagstiftaren mot likhetens genom-

förande äfven i denna del, utan fastmera i farhågan för en alltför långt drifven hemmansklyfning, hvilket, särskildt i fråga om tillägget till 7 §, tydligt uttalas i lagutskottets vid 1844—1845 års riksdag afgifna utlåtande i ämnet. Denna hänsyn har emellertid, med nu gällande bestämmelser i fråga om hemmansklyfning, förlorat den betydelse, den år 1845 ännu kunde ega.

Riksdagen, hos hvilken framställning i ämnet skett, anser följaktligen, att föreskrifterna om tagelott och hvad dermed står i samband, hvilka föreskrifter icke öfverensstämma med de grunder, hvarpå lagstiftningen i förevarande ämne är byggd, både kunna och böra försvinna. Detsamma gäller deremot icke om stadgandet i första punkten af 7 § i 12 kap. ärfdabalken. Detta stadgande står icke i något sammanhang med frågan om den lika arfsrätten, men anvisar en icke förkastlig utväg att förekomma vare sig delning af jord, som icke kan väl delas eller klyfvas, eller fortvaron af en ofta med flera olägenheter förknippad sameganderätt. Det synes därför böra bibehållas; hvarjemte åt den andra, genom 1845 års förordning tillagda punkten i samma paragraf torde böra gifvas en ändrad lydelse, som, med uteslutande af skilnaden i rätt mellan broder och syster, angifver en grund för lösningsrätt i det fall, att delarne blifva lika. Företrädet synes då lämpligen kunna bestämmas genom lottnings.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, har Riksdagen för sin del antagit följande

Lag

angående upphäfvande af 5, 6 och 8 §§ samt ändrad lydelse af 7 § i 12 kap. ärfdabalken.

Härigenom förordnas, att 5, 6 och 8 §§ af 12 kap. ärfdabalken skola upphöra att gälla samt att 7 § af samma kapitel skall erhålla följande ändrade lydelse:

Nu få flere del i sätesgård, eller annan jord; kan den ej väl delas eller klyfvas; hafve då den rätt, som större delen eger, att, efter laga värdering, lösa de andra ut, antingen med penningar eller jemngod ränta, hvilketdera den helst vill, som lösen taga skall. Hafva alle lika del, och sämjas de ej, hvilkendera lösa skall; då skola de derom sig emellan lotta.

Stockholm den 18 februari 1890.

Med undersåtlig vörnad.